

Uit de acht hier verzamelde artikelen zijn er twee die in het DNK gesignaleerd dienen te worden: een opstel uit de studenten Almanak van F.Q.I. - 1963 over het ontslag (1882) van docent A. Steketee (1946 - 1913) aan de Theologische School in Kampen, *Deelgenoten in verantwoordelijkheid* (p. 45-74) én een bijdrage over *De Gereformeerde Gemeenten* (p. 75-93), eerder verschenen in jrg. 1973 van *De Hoeksteen*.

Het verhaal over docent Steketee is een goed uitgebalanceerde studie op grond van vele (toendertijd veelal nieuwe) gegevens, waar niet bij voorbaat één der partijen (de synode, de curatoren, de collega's, de studenten - ook die: déélgenoten in verantwoordelijkheid - of Steketee zelf) in de beklaagdenbank wordt gezet, hetgeen in de vroegere literatuur (en ook in meer recente studies) wel het geval is: Steketee wordt dan al heel snel alleen maar "slachtoffer" van de "autoriteiten". De rol die Lucas Lindeboom in het geheel heeft gespeeld zou overigens naar mijn mening nader moeten worden onderzocht: hij lijkt de drijvende kracht achter de hele affaire. De synodale stukken (van de comité-vergaderingen) zullen eertijds worden gepubliceerd in de Handelingen van de synoden van de Chr. Gereformeerde Kerk 1872-1892.

Het verhaal uit *De Hoeksteen* over de Gereformeerde Gemeenten is een beknopte schets van de achtergronden en de geschiedenis van deze kerkgemeenschap in 1907 bijeenvergaard door ds. G.H. Kersten die door Kamphuis de "Kuyper" van "de Kerstianen" wordt genoemd. Ook latere spanningen en conflicten worden summier (maar helder) beschreven met de theologische achtergrond erbij.

Wat betreft de andere opstellen uit deze bundel (met het prachtige portret): uw recensent werd vooral getroffen door een verhaal uit 1983 over "Maarten 't Hart en de christelijke belijdenis van de voorzienigheid". Maar dit terzijde.

J. van Gelderen

H. Hiddink, *Tussen twee kerken. Her verhaal van de Doleantie in Bunschoten*, 1986 (uitgegeven door de Gereformeerde Kerk van Bunschoten-Spakenburg) 119 blz.

Kerkelijk gezien is Bunschoten-Spakenburg een interessante gemeente. De Afscheiding voerde reeds een zeer groot aantal mensen buiten de Nederlandse Hervormde Kerk. De Doleantie had een soortgelijk gevolg. De plaatselijke predikant, Gerrit van Goor had daarbij toen de leiding. Zijn optreden was echter niet zo effectief, dat hij de hervormde gemeente in haar totaliteit meekreeg. Landelijk speelde Van Goor een rol bij de pogingen de kerken van de Afscheiding en de Doleantie met elkaar te verenigen. Wat landelijk slaagde, gelukte plaatselijk niet. In Bunschoten-Spakenburg waren krachten werkzaam, die een dergelijke vereniging zeer bemoeilijkten.

De pastor loci anno 1986, H. Hiddink heeft de moed gehad zich met die bijzonder ingewikkelde materie bezig te houden. Zijn boek bevat onder meer een aantal bronnen, die voor het verdere onderzoek onmisbaar zijn. Maar ook Hiddinks eigen verhaal over de gebeurtenissen is al interessant genoeg, omdat het zo goed laat zien, welke hartstochten de Doleantie losmaakte.

F.G.M. Broeyer